ପୌରାଣିକ ଘଟଣା

ଅବଲମ୍ବନରେ

ରଚିତ

ମାୟା—ଶବରୀ ।

କାମଣ୍ଡାର

ଯୁବରାଜ ଶ୍ରୀସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦଦେବଙ୍କ

କର୍ତ୍ତୃକ

ରଚିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ

କାମଣ୍ଡା ମୁଦ୍ରଣ ଯନ୍ତ୍ରରେ ମୁଦ୍ରିତ

ସନ ୧୯୧୪ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦେ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଭୂମିକା ।

ଉତ୍କଳ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚାର ସ୍ପୃହା ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବର୍ଦ୍ଧନଶୀଳ ହେଉଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ ଏହି " ମାୟୂଶବଝ " ର ରଚନାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ଅଦ୍ୟ ଏହା ଜନ ସମାଜରେ ସଶଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ପ୍ରକାଶ କଲି । ଏହା ମୋହର ନବୋଦମର ଫଳ ସୁତରାଂ ରଚନାଟିଯେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭ୍ରମ ପ୍ରମାଦ ବର୍ଜ୍ଜିତ, ଏକଥା ମୁଁ କହି ନପାରେ । ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ପାଠକମାନଙ୍କର ଏହାପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ଦୃଷ୍ଟି ନିପତିତ ହେବାର ଦେଖିଲେ ମୁଁ ମୋହର ଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ବୋଧ କରିବି । ୨୧ । ୨ । ୯୪

ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଦେବ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ମାୟା—ଶବରୀ ।

(ପୌରାଣିକ ଘଟଣା)

ରାଗ-ରାମକେରୀ ।

ତେଜି ଦିନେ ଜଗଜ୍ଜନନୀ
କଇଲାସ କନ୍ଦର
ଶବରୁଣୀବେଶେ ପ୍ରବେଶ
ବୃନ୍ଦାବନ ଭିତର । ୧

ଶିଖି-ପୁଚ୍ଛ-ଗୁଞ୍ଜ-ମେଖଳା
ଯୋଗେ ଶୋଭେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ
ଲାବଣ୍ୟ-ସରସେ କି ଅବା
ଖେଳାଇରେ ତରଙ୍ଗ ? । ୨

ବନ-ଛାତ ପୃଷ୍ଠେ ରଚିତ
ଅଛି ଅପୂର୍ବ-ହାର

Digitized by PPRACHIN, SOA

ସମ୍ବୁ କଣ୍ଠୀକଣ୍ଠେ ଲମ୍ବିତ
ଦେ,ଛି ଦଶେ ବାହାର । ୩
ବେଣୀ-ପୁଚ୍ଛ-ମୌଳୀ ଚକୁର
ଦିଶେ ସୁନ୍ଦର ଅଛି
ନୀଳ ନୀର ଧର ନିକରେ
ଇନ୍ଦ୍ର କୋଦଣ୍ଡ ମତ । ୪ ।
ସିନ୍ଦୂର ତିଳକ ଫୁଟିକେ
ଦେଖୀ ଅଳକ ତଳେ
ମୁକ୍ତ କେଶ ପାଶ ଚୁମ୍ବଇ
ଚରୁ ପଦ କମଳେ । ।
ଧବଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଶିଖୀ କଣ୍ଠରେ
ହିମ ଗିରି ନନ୍ଦିନୀ
ନାନା ବର୍ଣ୍ଣୋଜ୍ଜ୍ୱଳ କଳାପ
ଲୋଟେ ଅଛି ଅବନୀ । ୬ ।
ବସନ୍ତେ କୋକିଳ ପରାୟେ
ହରି ଗୀତ ଗାୟନ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଷବଷୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ନିକୁଞ୍ଜେ
କରୁଛନ୍ତି ଭ୍ରମଣ । ।୭
ବୃନାରଣ୍ୟେ ବନ୍ଧୁ ଶବରୀ
ଭ୍ରମି ନାନା ରଙ୍ଗରେ
କରୁ ଛନ୍ତି ପୁଷ୍ପ ଚୟନ
ଖେଳି ସୁତା ସଙ୍ଗରେ । ୮
ଶଭିହାଲ ତାର୍ ମଧ୍ୟରେ
ଯଥା ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଶଶୀ
ହସୁ ଛନ୍ତି ତଥା ପାର୍ବତୀ
ଯୋଷା ମଧ୍ୟରେ ପଶି । ୯
ଏଣେତେଣେ ହୋଇ ନିକୁଞ୍ଜେ
ଭ୍ରମୁ ଛନ୍ତି ଈଶ୍ୱରୀ
ପୁଷ୍ପୁ ପୁଷ୍ପେ ଯଥା ଭ୍ରମଇ
ମଦ ମତ୍ତ ଭ୍ରମରୀ । ୧୦ ।
ବାଲା.ମୁଗଚନ୍ଦ୍ର ଗାକୃଷ୍ଟି—
—ଲେଖକ ଦେବଜ୍ ଘଡନ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ହୃଦୟ ସମୁଦ୍ରେ ହୋଇଲା
ଭାବ ଊର୍ମି ସ୍ଫୁରଣ । ୧୧ ।
ଆୟତ ହୃଦୟେ କଳ୍ପିଲା
ଶୀଘ୍ର ବାମ-ବକାର
ରୋମାଞ୍ଚ ହେଲା ଶରୀର
ଯାପ ଦୁଃଖ ପ୍ରହାର । ୧୬ ।
କୃଷ୍ଣ-ମନୋଗତ-ବାସନା
ହେଲା ବୃଦ୍ଧି ବହନ
ଲୁଚିଲେ ନିକୁଞ୍ଜେ ବାରିଦେ—
—କ୍ଷଣ ପ୍ରଭା ଯେସନ । ୧୭
ତାମାଙ୍କେ ଶ୍ରୀହର ଡାକନ୍ତି
ଋଷି ବନ୍ଦ୍ୟ ବାଣୀ
" ମୃଗ ନେତ୍ରୀ ବାବେ ଋଦ୍ଧ ଯା
ହଉ ବନ୍ଦି ଗୃହାଣି । ୧୮
"ହଲାସ-ହରେଲ-ଲୋଚନା !
ଶୁଣା ଶ୍ୱଣା ବଚନ

Digitized by PPRACHIN, SOA

"ପ୍ରୀତି-ପ୍ରସୂନ! ମୋ ପ୍ରାର୍ଥନା
ସାରେ କର ଗ୍ରହଣ। ୧୫

"ଧନ୍ୟ ମୋ ସୌଭାଗ୍ୟ, ସୁନ୍ଦରି!
ଦେଖା ପାଇଲି ତୋତେ

"ଶ୍ରୀଭଜ ପଦ୍ମୁ ଯାଚନା
କର କରୁଣା ମୋତେ। ୧୬

"ନବଣୀରୁ ବଳି କୋମଳ
ତୋରୁ ଅଙ୍ଗ ଶୋଭନ

"କଣ୍ଟକିତ ବନେ କିପାଇ
ଅଛ ଭ୍ରମନ୍ତୁ ଘୋର। ୧୭

"ଭୋଗୁ ଅଛୁ ବହୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା
ବାଲା ଭ୍ରମି ଏବନେ

"ସୁଶୀତଳ ତଳ ପତ୍ରଣ
ଶୀଘ୍ର ମନ୍ଦ ପବନେ। ୧୮।

"ଶରଦିନ୍ଦୁ ଜିତ ବଦନୁଁ
ଶ୍ରମ-ବାରି ଝରୁଛି

Digitized by PPRACHIN, SOA

"ପର୍ଯ୍ୟୁଷିତ-ପଦ୍ମ ପ୍ରାୟ
ଅତ୍ର ମ୍ଲାନ ହୃଗୁଚ୍ଛ । ୧୯
"ମୋ ବାଣୀ କଶୁଣି ଶୋଷଙ୍କି !
କନ୍ଧ ପ୍ରଲାଉ କେଣେ ?
"ମନୋହର ! ମନ ହାସ୍ୟରେ
ଅଳ୍ପେ ରହିଁଯା ଏଣେ । ୨୦
"ମୃଦୁ ଦେହ ତୋର ହୃଦୟ
କଷ୍ଟେ ମୃଦୁଳ ତର
"ଦୟାବତି ! ଦୟା ପ୍ରକାଶ
ନକରଣ ପଥର । ୨୧ ।
"କର୍ଣ୍ଣ ନକର ବରଷ
କାରେ ପୀୟୂଷ ଜଳ
ସନ୍ତାପିତ ପ୍ରାଣ ମୋହର
ଶୀଘ୍ର ହେଉ ଶୀତଳ । ୨୨
"ଦାସ ଜନଠାରେ ନଗ୍ରବ
କିପାଁ କରୁନଥାନା ?

Digitized by PPRACHIN, SOA

"ଅଙ୍ଗମୁ ଧୋଇଛୁ ତୋହର
ପଦ ପଙ୍କଜେ କଣା । ୧୩ ।
"ଅଜ ଏ ସୁଗନ୍ଧ କାନନେ
ତୋତେ ଦେଖିଲା କ୍ଷଣୁଁ
ଚମକାଇ ପୁଷ୍ପ କାର୍ମୁକ
ମୋତେ ହର୍କେ ଅତନୁ । ୧୪
"ପ୍ରାଣଠାରୁ ଯାକୁ ଅଧିକ
ଜଣେ ମୁ ସେବୁ ଥିଲି
"ହେଜିଲ ତା ଆଶା କୁହୁକେ !
ତୋର ପଡ ଛଇଲ । ୧୫ ।
"ତୋରୂପ ଲାବଣ୍ୟ ସଲିଳେ
ବୁଡଗଲା ମୋମନ
"ବାରଣ ଗମନା ବାରେକ
ଦିଅ ପ୍ରେମାଲିଙ୍ଗନ " । ୧୬
ଏରୂପର କହୁ ଡାକଲେ
ବ୍ରଜ ଗ୍ରହ କୁମାର

Digitized by PPRACHIN, SOA

ନଶୁଣିଲ୍ ପ୍ରାୟେ ପାର୍ବଣୀ
କରୁଛନ୍ତି ହୁଦ୍ଧାର । ୧୭ ।
ଚଞ୍ଚଳ ଜଳରେ ଗ୍ରାପଛ
ଯଁନ୍ତେ ଗଙ୍ଗୀ ପାଶେ
କଣା ଏଣୀ ପ୍ରାୟେ ପଳାଏ
ଧନୀ କପଟ ଧାସ୍ତେ । ୧୮ ।
ପଦ୍ମାକରେ ପଦ୍ମ ପଲ୍ଲବ
ପ୍ରତି ବନ୍ଧନ୍ତ ପାଇ
ଘଡ଼ କଳ୍ପ ପ୍ରାୟେ ନର୍ତ୍ତକୀ
ଯାନ୍ତି ପଛକୁ ଚାହିଁ । ୧୯
ଦ୍ରୁତ ଗଡକର ଗୋଡାନ୍ତେ
ପଛେ ପଛେ ଶ୍ରୀହରି
ବନେ ବନେ ଦେଖା ଯଳାନ୍ତି
ଘନେ ଚପଳା ପର । ୨୦
ଧାଅନ୍ତେ ଖସିଲା କୁସୁମ
ଦେବୀ ବେକ ଶ୍ରବଣୁଁ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଝସିଲା ଶ ଶୃଙ୍ଗରୁ ତାରକା
ଘନ ନୀଳ ଗଗନୁ । ୬୧
ଝସିପଡେ ଚୂଡା ମସ୍ତକୁଁ
ହୋଇ ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡ
ଭଙ୍ଗି ପଡନ୍ତି ଆକାଶୁଁ
ସତେ ଇନ୍ଦ୍ର କୋଦଣ୍ଡ । ୬୨
ବ୍ୟସ୍ତହୋଇ ଦୋଳେ ଚରମେ
ଘନ କୃଷ୍ଣ ଚିକୁର
ଝରଣି ତନୟା ତରଙ୍ଗ
ପ୍ରାପ୍ତେ ଦଶି ଭଙ୍ଗୁର । ୬୩
କଣ୍ଟକିତ ବୃକ୍ଷେ ଅଟକି
ଯାଉ ଅଛି ଅଞ୍ଚଳ
ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ହୋଇ ସୁନ୍ଦରୀ
ହେଉ ଅଛୁ ବିକଳ । ୬୪
ଭଗ୍ନ ହେଲେ ସେତୁ ତଟିନୀ
ଯଥା କରଇ ଗର୍ଜ

Digitized by PPRACHIN, SOA

କୃଷ୍ଣ ବାଧାପାଇ ପଳାନ୍ତି
ତଥା ଦେଖି ପାର୍ବତୀ । ୩୫
ଅଛ କାମାରୁରେ ଯୋଡାନ୍ତି
ବ୍ରଜ ଗୃଜ କୁମାର
ବନୁହଇ ? ମନ ରସଇ
ଯାହାଠାରେ ଯାହାର । ୩୬ ।
ଢଳାସ ଭଙ୍ଗିରେ ଭବାନୀ
ବନେ କରନ୍ତି ଗତ
କୋମଳ ଚରଣେ କଣ୍ଟକ
ପୁଟି ଗଲା ତତକ୍ଷ । ୩୭ ।
ସ୍ମୃତିତେ ଗଣ୍ଡଷି ରହିଲେ
ଢଳି ହୋଇ ସେ ସ୍ଥାନେ
ଦେଖି ଦେଲେ ବଡ଼ ବକଲ
ବ୍ରଜ କିଶୋର ପ୍ରାଣେ । ୩୮
"ଲଭିଲୁ କଷ୍ଟ ଶୋଭାଙ୍ଗି
ଏଥୁ ଦୁର୍ଗମ ବନେ"

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦେବାଳ ଭ୍ରଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ର ପାତକୀ
ଅତି ବିଷାଦ ମନେ । ୩୯
ସୁବିମଳ ପଦ୍ମ ପାଦକୁ
ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଧରି
ଅଶ୍ରୁବନ୍ତ” କହି ବଚନ —
ବନ୍ଧ ଦେବାଙ୍କ ସୁନ୍ଦରୀ” । ୪୦
ଓଗାଡ଼ିବା ପାଇ କଷ୍ଟ ?
ଦ୍ରୁତରଣ ମନରେ
ଉଦ୍ଯୋଗୀ ହୁଅନ୍ତେ ଭୂତଗଣ
ପ୍ରବେଶିଲେ ସଭାରେ । ୪୧
ଗଳେ ମୁଣ୍ଡ ମାଳା ମସ୍ତକେ
ଜଟା ଜୁଟ ଭୂଷଣ
ବିଷାଣ , ତ୍ରିଶୂଳ ହସ୍ତରେ
କରି ଛନ୍ତି ଧାରଣ । ୪୨ ॥
ଶୂଳ ଶରଧନୁ ଜନ୍ମତ
ଭସ୍ମ ବୋଳା ଶରୀରେ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଫଣା ଟେ'କ୍ଲା ସେବେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ
ଭୀମ ଭୁଜଙ୍ଗ ଶିରେ । ୪୩
କୁଣ୍ଡଳରେ ବୁନ୍ତ ଦଶନ
ଯଥା ରଜତ ଗିରି
ଘସ୍ମର ଶେଷନ ଦଶନ
ଭବ ହସ୍ତ ଶିର । ୪୪ ।
ଶିବ ସନ୍ଦର୍ଶନେ ଶ୍ରୀହରି
ଲଜ୍ଜା ପାଇ ବଦନ
ସ୍ତିମିତ ଲୋଚନେ ତତ୍କ୍ଷଣେ
ମୋଡଦେଲେ ବଦନ । ୪୫
ଏକ ଚମତ୍କାର ଦେଖନ୍ତେ
ପାଶେ ନାହିଁ ଶବରୀ
ହର ପାଶେ ଉଭା ଦେଖିଲେ
ହର ହୃଦୟେଶ୍ୱରୀ । ୪୬
ଶବରୀର ବେଶ ଭୂଷଣ
ଯେତେ କାହିଁ ନାହିଁ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ନେବ ପଲକେ
ଗଲା ସେ ସବୁ କାହିଁ । ୪୭
ସୌମ୍ୟ ବେଶ ହୋଇ ଗଉରୀ
ଉଭା ଶଙ୍କର ପାଶେ
ପଲକେ କୁଣ୍ଡଳୁ ବାହିଁଲେ
ମୃଦୁ ମଧୁର ହାସେ । ୪୮ ।
କୃଷ୍ଣ କାନ୍ତ ରୂପ ଦର୍ଶନେ
ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ଶଙ୍କର
କେ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ଛପାଇଁ
କାନ୍ତ ତନୁ ରୁଚିର । ୪୯ ।
ପଲକେ ଶ୍ରୀହରି ବହିଲେ
ଏହି ବୃନ୍ଦାବନରେ
ଭ୍ରମୁଥିଲା ଏକ ଶବରୀ
ଶିଖୀପେନ୍ନ କାଷରେ । ୫୦
ଅନୁ ସରଲି ସେ ତାହାକୁ

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଶିଖି ଚନ୍ଦ୍ରକ ପାଇଁ *

ଚକ୍ଷୁ ଅଗ୍ରେ ଥାଇ ପଲକେ
ଗଲା ଭିଦେଇ କାହିଁ । ୫୧

ଶୁଣି ଗୋପବାଳା ବଚନ
ମନ୍ଦ ହାସେ ବଦନ

ମୋହିନୀ ମୂରତି × କଥାକୁ
ବାରେ କର ସ୍ମରଣ । ୫୨

ହରି ତୁମ୍ଭେ ଚକ୍ରି ବୋଲାଅ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଜଗତେ

ହସ ଉଣେ ଥିଲ ଶାଳୀକି

---

* ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମାୟାଣବଶ (ଯାଜନ) ରୂପରେ ମୃନ୍ୟ ହୋଇ ପଶ୍ଚାତ ଗୋପୀ ହୋଇଥିଲେ ପୂର୍ବା ଶବ୍ଦଗଠାର ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ ପ୍ରି ଗ୍ରମନ୍ତେ ପଶ୍ଚାଦ୍ଧାବିତ ହୋଇ ଥିବାର ସିନ୍ଦନ ନକଟରେ କଥ-ଯୋକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରଥିଲେ ।

× ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନ ସମୟରେ ବିଷ୍ଣୁ ମୋହିନୀ ମୂର୍ତ୍ତିଧାରଣ କରି ଅମୃତ ବଣ୍ଟନ କରୁଥିବାବେଳେ ଶିବ ମୋହିନୀମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖି ପ୍ରେମାଶକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବଷୟ ସ୍ମରଣରେ ଅନୁସନ୍ଧେୟ।

Digitized by PPRACHIN, SOA

ଦେବାସୁର ଅସ୍ତ୍ରରେ । ୫୩
ଫେଲାଇଲ ଏପ୍ରତ ସ୍ତୁତି
ତୁମ୍ଭ ସ୍ତୁତି ବୁଝି
କଲନ୍ତ୍ର ସବ ସେବୁଣି
ଅଙ୍ଗ ଦେଇଟିପୁଚ୍ଛି । ୫୪ ।
ମାହେଶ୍ୱରୀ ଶକ୍ତି ବୈଷ୍ଣବୀ--
—ଶକ୍ତି ଉଭୟେ ଏକା
ଏବା ସୁର୍ ଥିଲେ ଏସନ
ହୋଇ ନଥାନ୍ତୁ ଭେକା । ୫୫
ପାଶୋତ୍ସବ ନାହିଁ ଏଣିକ
ଥାଉ ବେଣୁଧର ହେ
ଘର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ଜଗିଲେ
ନିଜ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହେ । ୫୬
ଶୁଣି ନିକ୍ତାନ୍ତର ଦ୍ୱିଗୁଣେ
ପ୍ରଭୁ ଗ୍ରଧା ବଲ୍ଲଭ
ମୂଖ ଦେଲା ଶୀଘ୍ର ପ୍ରସ୍ତ—

Digitized by PPRACHIN, SOA

—ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାବ କିଷ୍ଣୁର । ୫୭ ।

ଜ୍ୱରସେ ଶକ୍ଷାଙ୍କ ମଣ୍ଡଳୀ

ସଙ୍ଗେ ଯୋକ ପାଙ୍କଶ

କ୍ଷଳେ ତ୍ରିପୁଧାମ କୈଳାସ

ଗିରି ଅଙ୍କୁ ଘଣ । ୫୮ ।

ସମାପ୍ତଃ ।

Digitized by PPRACHIN, SOA